

La Câmpeni, în fieful moșilor, simbolul Crăișorului e înlocuit de câteva mere roșii. Întregi sau tăiate pe jumătate...

“Acum cu întristare văd că speranțele mele și jertfa adusă se prefac în nimica.”

Avram Iancu, Testament

Ori pe unde te învârti, în centrul localității Câmpeni, dai de Avram Iancu. El este immortalizat, în buricul târgului, pe o statuie ecvestră ridicată de sculptorul Constantin C. Bărbat, are un chip săpat în lemn de esență tare de meșteri maramureșeni la Biserica din Câmpeni-deal, are un bust la intrarea într-un local (prevăzută cu terasă de vară și umbrele colorate ce fac reclamă unor mărci de bere), a dat numele casei de cultură din localitate (unde poți face copii xerox și unde poți încărca unele cartele telefonice) și, desigur, are un muzeu în casa unde a fost, între anii 1948-1849, cartierul său general pe când era Prefectul legiunii Auraria Gemina. Casa respectivă are fixate, pe exterior, trei plăci de marmură și un telefon public uitat de timp și de Romtelecom. Una dintre ele ne spune că acolo a fost cartierul general al prefectului Avram Iancu, a doua ne face cunoscut că “Primăria Câmpeni sprijină Campania Drumul lui Avram Iancu - drum național” iar cea de-a treia ne avertizează că ne aflăm în fața unei clădiri care, acum, e chiar “Muzeul Avram Iancu”. Clădirea e frumoasă, are o latură a ei pe o stradă și alta - pe o altă stradă. Ca să ajungi în interiorul muzeului trebuie să traversezi un mic pod care te trece peste un pârâu leneș numit “Valea Caselor”. La intrarea în curtea interioară te întâmpină, la fel ca în birourile multor directori patri(h)oți de după Revoluție, un tablou imens al Crăișorului. E mare cât zidul care îl găzduiește.

“Nu-i suficient să faci bine. Mai trebuie să-l și faci bine!”

Diderot, Maxime și gânduri

La muzeu, aflăm că d-na învățătoare Bara Bumb Mariana este custodele instituției. Dumneai este o doamnă amabilă care se oferă să ne însoțească într-o vizită ghidată dar, de la bun început, ne spune franc să nu-i cerem cumva vreun pliant că n-are de unde să ne dea. (Un medic din Los Angeles, dr. Dana Bota, care venise la Câmpeni în vizită la socrii și care voia, neaparat, să vadă muzeul închinat Crăișorului Munților, s-a mirat peste măsură. Cum adică, să străbați Oceanul și, în America, să nu poți duce cu tine o amintire din locurile pe care le-ai vizitat în vacanță?! “E absurd!” Noi, în schimb, am primit vestea cu bărbăție, așa cum îi stă bine unui urmaș al moșilor pe linie maternă.) Primăria nu a mai alocat muzeului, de multă vreme, bani pentru tipărituri noi iar cele vechi, probabil de pe vremea lui Ceaușescu Nicolae, s-au terminat. La intrarea în muzeu ne întâmpină un grup statuar ce îi reprezintă, stând în picioare, pe Glad, Gelu și Menumorut. Mai facem câțiva pași (ghidați) și dăm nas în nas cu

macheta statuii pe care tocmai am admirat-o în parcul orașului. Apoi, pe pereți, am observat că se află poze și texte de pe vremea lui Ceaușescu, cel care a înființat muzeul, și din care aflăm cum s-a făurit statul unitar român. Am căutat, cu multă atenție și cu o răbdare de fier, ceva care să ne spună ceva despre omul pentru care s-a făcut, la urma-urmei, muzeul. La finalul acestei trude am aflat, descifrând copia unui document de pe vremurile de atunci, că “Avram Iancu s-au născut în anul 1824 în comuna Vidra de Sus, comună ce zace sub Muntele Găina. Părinții Alisandru și Maria (Mica) erau economi și cu bună stare. Tatăl era și gornic de pădure în serviciul regesc, cu un bun venit. Era un bărbat bine făcut, înalt și cu un piept bine dezvoltat. Soția lui însă era mică de statură, cu o față plăcută și vorbărețată. Când venea Alisandru Iancu la Câmpeni toți îl primeau și salutau, având vază între locuitorii din Munții Apuseni. Era un bun călărețiu având un cal sur și buiestraș.”.

“De departe e ceva iar de aproape nu-i nimic.”

La Fontaine, Fabule

Prezentarea oficială a muzeului, aflată de pe net, e succintă și săracă: “Prima sală a muzeului prezintă cu ajutorul unor piese și a unor materiale specifice, istoria veche și străveche a zonei Munților Apuseni. În cea de-a doua, sunt expuse manuscrise și obiecte referitoare la momentul constituirii statelor feudale românești, un rol important reprezentându-l, în cadrul expoziției, *momentul Mihai Viteazul* și înfăptuirea primei uniri a celor trei țări române. În următoarea sală sunt surprinse evenimente din secolul al XVIII-lea, cu referire specială la răscoala condusă de Horea, Cloșca și Crișan. Ultima sală a muzeului, atât prin amplasarea, cât și prin tematica sa, poate fi considerată spațiul central al instituției din Câmpeni. Aici găsim piese, imagini, documente, texte exemplificative privind evenimentele revoluționare din Munții Apuseni din 1848-1849 și referitoare la personalitatea cea mai pregnantă a acestora, Avram Iancu”. Punct. E clar că cine îl caută pe Avram Iancu în casa unde a fost, acum mai bine de un secol și jumătate, un prefect vremelnic nu o să-l găsească. Pentru că din muzeu lipsește atât Crăișorul cât și duhul său.

Între toți copiii de moși, nimeni n-o știa bate mai bine ca el...

Așa am aflat din alte surse, neîntâlnite în casa lui de suflet, că Avram Iancu a învățat la Câmpeni, Abrud, Zlatna și Cluj. Că în timpul copilăriei era “vesel și vioiu”, că îi plăcea să se joace și să alerge; că era plin de viață și de sănătate și că, mai ales, „nimeni n-avea minge mai bună ca el, că între toți copiii de moși nimeni n-o știa bate mai bine ca el”. Pentru care fapt oamenii satului îl apreciau foarte mult și spuneau despre el că „cine-i bun de una, e de toate” și că „ziua bună se cunoaște de dimineață”. În vacanțe, Avramuț vedea, adesea, cum erau pedepsiți moșii de oamenii stăpânirii pentru nimica toată, pe când celelalte neamuri din Ardeal aveau un tratament mult mai bun. Atunci, spun contemporanii, sufletul lui se răscolea, tânărul devenea mai gânditor și tăcut. „Tată, nu-i bună rânduiala de acum. Trebuie schimbată!” „Schimbați-o!”, îi zicea tatăl său. “Numai să puteți...”

“Spiritul de discernământ e mai rar în lume chiar decât diamantele sau perlele.”

La Bruyere, Caracterele

Cam aceasta e și constatarea noastră, din miez de vară, despre muzeul trist din Câmpeni. (Orice

taximetrist englez întrebat de ce ei au volanul pe partea dreaptă în timp ce în Europa e pe stânga îți va răspunde invariabil: “Pentru că putem!”) Bomboana de pe coliva muzeului am întâlnit-o pusă chiar în cea de-a treia sală, cea dedicată lui Avram Iancu. Acolo, în mijlocul încăperii, tronează un alt grup statuar ce exemplifică, prin personaje înalte fabricate din ghips vopsit, cum s-a născut Iisus în urmă cu două mii de ani. Sunt de față, la nașterea pruncului Iisus, cei trei magi de la răsărit, Fecioara Maria, Iosif, un măgar în genunchi și un miel aflat în aceeași poziție. În cadru mai apare un om care are la brâu o gentuță și, după cap, are un (alt) miel. În fundalul acestui grup (legat de celebrarea Nativității) este o fotografie mare, în alb-negru, cu Marea adunarea populară de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia. Nedumerirea noastră privitoare la amplasarea acestui grupaj tematic creștin (de inspirație catolică) chiar în mijlocul sălii dedicate lui Avram Iancu ne-a fost repede spulberată de doamna custode. “Aia de la primărie mă roagă în fiecare an, după Crăciun, să-i las să-și pună monumentul la muzeu până în anul viitor. În decembrie îl vor scoate iarăși în parcul orașului. Decât să fie aruncat în cine știe ce magazie am socotit că e mai bine să stea aici în muzeu...”

“Să înveți să mori? N-o reușești prea bine prima dată!”

Chamfort, Maxime

Am plecat de la Avram Iancu, cel evasi inexistent în muzeul său din Câmpeni, cu un gust amar. În oraș, am întâlnit două mere mari roșii plus încă o jumătate de măr amplasate, grație unui băț de metal ce le susține, în zona verde în fața primăriei. Obiectele sunt cam de mărimea statuii ecvestre a lui Avram Iancu în varianta Constantin C. Bărbat. Ele rivalizează, acum, cu vechiul simbol al Câmpeniului, Avram Iancu. În lupta acerbă dintre mărul cel roșu și Crăișorul cel trist avantajul este, încă, în favoarea Crăișorului. Dar, la toamnă, tare ne e teamă că, în cazul unor intemperii, primăria să nu înghesuie și merele în muzeu. Acolo, în sala Unirii, cea care adăpostește grupajul ce închipuie Nativitatea poate primi și simbolul Izgonirii din Rai. Nu zicea, oare, Avram Iancu că unicul scop al vieții sale era să-și vadă națiunea fericită? Zicea dar nu știa ce va însemna, în mod concret, fericirea chiar la el acasă. Adică, la Câmpeni, pe Valea Caselor, colț cu Revoluției.

Post Scriptum

“Tot astfel unii oameni, flecarii și zoriții,/ S-amestecă în toate, făcând pe iscușiți/ Dar toate le încurcă... Mai bine izgoniți-!” Am citat din “Musca și diligența” de La Fontaine.